

Härnösands kommun

Rektorn vid Älandsbro skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Älandsbro skola
i Härnösands kommun

Tillsyn i Älandsbro skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Härnösands kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Älandsbro skola besöktes av Skolinspektionen den 23 oktober 2013.

Fakta om skolan

Älandsbro skola ligger cirka en mil från Härnösand och tillhör kommunens norra verksamhetsområde. Vid tillsynsbesöket omfattade skolan 26 elever i förskoleklassen och 134 elever i grundskolans årskurser 1-6. Grundskolan bedrivs i åldershomogena klasser.

Älandsbro skola leds av en rektor som tillträdde sin tjänst inför höstterminen 2013. Rektorns ansvarsområden omfattar förskolan, förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6 samt fritidshemsverksamheten.

Skolinspektionens tillsyn över kommunens förskolor och fritidshem genomförs på kommunövergripande nivå och behandlas i särskilda beslut.

Skolans resultatsammanställningar av kunskapsresultaten för elever i årskurs 3 visar för år 2013 att 89 procent respektive 72 procent av eleverna nått kunskapskraven i svenska och matematik. I de naturorienterade ämnena och de samhällsorienterade ämnena har 100 procent av eleverna nått kunskapskraven.

För årskurs 6 visar skolans resultatsammanställningar av kunskapskraven år 2013 att 95 procent respektive 90 procent av eleverna nått kunskapskraven i svenska och matematik. I de övriga ämnena har 100 procent av eleverna nått kunskapskraven.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling på individnivå och varje termin genomförs klasskonferenser på skolan där varje elevs kunskapsutveckling följs upp och insatser görs för att hjälpa elever i behov av stöd. Tillsynen visar dock att skolan inte i tillräcklig omfattning genomför dokumenterade analyser av skolans samlade kunskapsresultat på skolnivå.

Skolan saknar därmed ett viktigt underlag för att kunna besluta om vilka åtgärder som behöver vidtas för att utveckla verksamheten. Skolans kvalitetsarbete behöver även omfatta utvärdering av skolans arbete med särskilt stöd. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för att skolans resultat och verksamhet följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Skolinspektionen bedömer att Ålandsbro skola visserligen har ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete då skolan följer upp elevernas upplevelse av trygghet på klassnivå. Däremot saknas en uppföljning av resultaten av värdegrundsarbetet på skolenivå.

Vidare förekommer brister i skolans arbete med särskilt stöd och i elevhälsans förebyggande arbete.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härnösands kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 28 februari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Härnösands kommun och skolans rektor måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Anordna undervisning i svenska som andraspråk för elever som har behov av det.

Motivering

Undervisning i svenska som andraspråk

Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk. Undervisningen i svenska som andraspråk ersätter i detta fall undervisningen i svenska. Det innebär att eleven ska följa och bedömas enligt den kursplan som gäller för svenska som andraspråk.

Enligt rektorn finns elever med annat modersmål än svenska som har behov av undervisning i svenska som andraspråk men det har inte varit möjligt att anställa någon lärare som har utbildning i svenska som andraspråk utan dessa elever har nu undervisning i svenska med skolans speciallärare.

Skolinspektionen bedömer att rektorn ska se till att elever som har ett annat språk än svenska som modersmål och som behöver undervisning i svenska som andraspråk får det. I de fall rektorn bedömer att elev ska erbjudas undervisning i svenska som andraspråk ska undervisningen utgå från kursplanen för svenska som andraspråk.

Författning

5 kap. 14 -15 §§ skolförordningen

Lgr 11, 3.18 Kursplanen och kunskapskraven i ämnet svenska som andraspråk

Särskilt stöd

Bedömning

Härnösands kommun och skolans rektor måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektorn måste utarbeta och implementera rutiner för arbetsgången med särskilt stöd som överensstämmer med skollagens krav, så att:
- Skolans personal, när det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, anmäler detta till rektorn.
- Utredningar skyndsamt genomförs i den omfattning och på det sätt som behövs beroende på vad anmälan till rektorn består i.
- Samråd sker med elevhälsan i utredningarna, om det inte är uppenbart obehövligt.
- Beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte fattas av rätt beslutsfattare.
- Utarbeta åtgärdsprogram för elever som ska ges särskilt stöd och fatta särskilda beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp i förekommande fall.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Stöd inom ramen för en individanpassad undervisning

Enligt skollagen ska i utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov. Eleverna ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. I skolförordningen förtydligas att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. I läropla-

nen fastslås också att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Vidare anges att det finns olika vägar att nå målet, varför undervisningen aldrig kan utformas lika för alla.

Detta medför att en lärare, som uppmärksammar en elev som har svårigheter att nå målen för utbildningen, i första hand behöver analysera hur den egna undervisningen tillgodoser elevens behov och anpassa undervisningen till elevens behov av stöd och stimulans. Först när pedagogisk personal på skolan bedömer att en elevs behov av stöd inte kan tillgodoses, trots olika former av anpassningar i det dagliga arbetet, behöver personalen informera rektorn om detta.

Vid intervjun med lärarna framgick att rutinerna kring arbetet med särskilt stöd följs i komplicerade elevärenden. Det förekommer dock att undervisande lärare, i vissa så kallade "enklare" elevärenden, inte anmäler till rektorn utan direkt samråder med specialläraren och utarbetar åtgärdsprogram för att vidta åtgärder. Detta innebär ibland att utredningar genomförs utan att rektor hunnit bli delaktig i processen och att åtgärdsprogram utarbetas utan rektors beslut eller medverkan.

Arbetsgången med särskilt stöd och åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska lärare anmäla till rektor om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn, och om utredningen av elevens behov visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Det särskilda stödet ska i första hand ske inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Skolinspektionen vill framhålla vikten av att rektorn tillsammans med sin personal diskuterar vad som avses med stöd inom ramen för individanpassad undervisning och vad som är särskilt stöd. Detta i syfte att säkerställa att resurser och stödåtgärder används på sådant sätt att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Beslut om anpassad studiegång

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får rektorn fatta beslut om anpassad studiegång som innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt som möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Behoven ska då utredas och åtgärdsprogram upprättas. Beslut ska fattas av rektorn.

I intervjuer med personal och rektor framkommer att det finns elever som har anpassad studiegång vid Älandsbro skola utan att rektorn fattat formellt beslut om detta.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste säkerställa att beslut fattas om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.

Studiehandledning på modersmålet

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev behöver särskilt stöd ska eleven ges sådant. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

På Älandsbro skola finns ett antal elever med annat modersmål än svenska. Rektorn anmäler, i enlighet med förvaltningens rutiner, i ett dokument de elever som är i behov av studiehandledning på modersmål och behoven sammanställs av ansvarig verksamhetschef. Av tillsynen framgår att några elever på skolan får studiehandledning i arabiska. För elever med andra modersmål ges ingen studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn måste se till att särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet ges till elever som har behov av det.

Skolinspektionen vill understryka att beslut om studiehandledning på modersmålet ska, i enlighet med skollagens krav om att elevers behov av särskilt stöd ska utredas, grundas på en individuell utredning, bl.a. avseende omfattning och utformning av studiehandledningen.

Författning

3 kap. 8-9 och 12 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Härnösands kommun och skolans rektor måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Genomför dokumenterade uppföljningar och analyser av måluppfyllelsen, kunskapsresultaten och värdegrundsresultaten på skolenhetsnivå.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i läroplan, skollag och andra föreskrifter uppfylls. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Skolan har tagit fram en årscykel över vilka resultat som ska redovisas vid olika tidpunkter varje år. Det handlar exempelvis om resultat av kartläggningar, nationella prov i årskurs 3 och 6, trygghetsenkät, hälsosamtal samt att klasskonferenser ska genomföras. Vid tillsynen framkommer att lärarna följer elevernas kunskapsutveckling bland annat genom olika kartläggningar. Kunskapsresultaten dokumenteras i de skriftliga omdömena som rektor har tillgång till. Rektor ges också en bild av varje elevs utveckling vid de klasskonferenser som genomförs. I den dokumentation av skolans kvalitetsarbete som Skolinspektionen tagit del av finns inte några sammanställningar och analyser av elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå. Skolan saknar även resultat av måluppfyllelsen i förskoleklassen.

När det gäller resultat av det värdegrundsarbete som bedrivs på skolan finns sammanställningar av exempelvis elevenkäter på skolnivå däremot saknas en samlad dokumenterad analys av värdegrundsarbetet på skolnivå.

Rektorn har således inte en samlad bild av resultaten på skolnivå för att kunna vidta de åtgärder som kan behövas för ökad måluppfyllelse.

Skolinspektionen bedömer, mot bakgrund av vad som är anfört ovan, att rektor mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolenhetens resultat i relation till kursplanernas kunskapskrav och de nationella målen i läroplanen.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Härnösands kommun och skolans rektor måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Skapa möjligheter till kontinuerligt samarbete mellan elevhälsans olika kompetenser och skolans övriga personal i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering*Samlad elevhälsa*

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I samband med införandet av bestämmelsen om en samlad elevhälsa framhölls i förarbetena (prop. 2009/10:165, s.276) att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare angavs att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bl.a. elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling, livsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning.

Elevhälsan på Älandsbro skola har en grundbemanning med en skolsköterska som har en deltidstjänst på 30 procent och en kurator som ansvarar för cirka 850 elever fördelade på ett flertal skolor. I elevhälsan finns även en lärare med specialpedagogisk kompetens. Övriga kompetenser t.ex. psykolog kallas in från den centrala elevhälsan vid behov för specifika insatser. Rektorn fattar beslut om detta.

Det framgår av intervjuer med personal, elevhälsa och rektor att skolsköterska och kurator inte regelbundet deltar i elevhälsoteamets möten. Elevhälsans personal uppger att de främst arbetar med åtgärder av reparerande karaktär och i ringa grad med förebyggande insatser. Tid läggs på akuta åtgärder och lärare försöker, som nämnts tidigare när det gäller elever i behovs av särskilt stöd, hitta snabba lösningar med elevhälsans personal i bl.a. korridorerna. Av intervjuer med elevhälsans personal framkommer exempel på att de genomför hälsofrämjande insatser inom ramen för sin profession. De är däremot inte invol-

verade i det förebyggande elevhälsoarbetet avseende Älandsbro skola. De involveras inte heller i några analyser av hur elevhälsans arbete på skolan fungerar och de eventuella utvecklingsbehov som kan finnas.

Härnösands kommun har genomfört en omorganisation av skolverksamheten som gäller från hösten 2013. För elevhälsans personal ska beslut fattas om förändrat chefskap.

Av tillsynen framgår att det saknas förutsättningar för ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan de kompetenser som ska ingå i elevhälsan och mellan elevhälsan och övrig personal på skolan. Skolinspektionen bedömer att elevhälsans olika kompetenser inte ges reella förutsättningar att samråda vid utredning av elever som kan vara i behov av särskilt stöd på det sätt som skollagen föreskriver (se även bedömningsområdet Särskilt stöd).

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att möjligheter till kontinuerligt samarbete mellan elevhälsans olika kompetenser och skolans övriga personal inte ges i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Avstående från ingripande

Skolinspektionen har funnit följande brist men avstår enligt 26 kap. 12 § Skollagen (2010:800) från att ingripa.

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Det saknas utrustning i form av digitala verktyg för ljud- och musikskapande i ämnet musik.

Motivering

Utrustning i ämnet musik

Enligt skollagen ska det för utbildningen finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Enligt det centrala innehållet i kursplanen i ämnet musik ska digitala verktyg för ljud- och musikskapande ingå i undervisningen.

Vid inspektionen framkom att skolan saknar tillgång till digitala verktyg för ljud och musikskapande vilket är en del av det centrala innehållet i musik för eleverna i årskurserna 4-6. Vid tillsynen framkom dock att rektorn fattat beslut att köpa in den utrustning som saknas.

Skolinspektionen bedömer, mot bakgrund av att rektorn fattat beslut om att köpa in den utrustning som saknas, att avstå från ingripande.

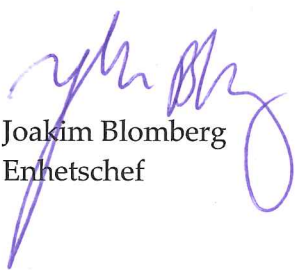
Författning

2 kap. 35 § skollagen

Lgr 11, 3.8 Kursplanen och kunskapskraven i ämnet musik

I ärendets slutliga handläggning har utredare Linnéa Forsberg och undervisningsråd Solweig Bäckman deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Karolina Bergqvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.